

Joan Vilà i Valentí
 Professor emèrit de la Universitat de Barcelona
 Membre de l'Institut d'Estudis Catalans

SALVADOR LLOBET, UNIVERSITARI I INVESTIGADOR

Els afanys culturals de Salvador Llobet el portaren, malgrat les maltempsades de la vida, cap a la Universitat. Ja relativament gran, cursà els estudis de llicenciatura en Filosofia i Lletres. Es a través de la recerca geogràfica que s'endinsà pel camí de la recerca: l'any 1944, quan tenia trenta sis anys, presentà la seva tesi doctoral. A partir d'aquells moments, ell mantingué uns vincles amb la Universitat, com a professor auxiliar, però amb escasses possibilitats de dur a terme una seriosa tasca personal.

L'any 1953 fou nomenat investigador a l'Institut de Geografia J.S. Elcano del Consell Superior d'Investigacions Científiques. Finalment, durant una dotzena d'anys (1967-78), assoleix una situació estable a la Universitat de Barcelona, dins el Departament de Geografia, com a professor agre-

gat primerament i, després, com a catedràtic.

Voldria ressaltar el paper que el Dr. Llobet — sempre l'he citat així, reconeixent-ne el mestratge — ha jugat dins de les activitats universitàries. D'entrada cal subratllar, ens sembla, un fet molt important, àdhuc decisiu: amb la seva tesi doctoral hom efectuava, per primera vegada, a nivell universitari, un treball de recerca d'aquest tipus. Es tractava, com sabeu, d'un estudi sobre el Montseny, és a dir, l'anàlisi d'un determinat sector espacial o comarca en totes les seves característiques físiques i humanes. Els enfocaments i els mètodes de treball entraven dins de l'anomenada geografia regional francesa, ja que foren precisament autors francesos els que, durant el primer terç del segle actual, desenvoluparen aquest tipus d'estudi.

A Catalunya, alguns autors —Miquel Santaló, Gonçal de Reparaz, Josep Iglésies i especialment Pau Vila— havien ja efectuat treballs de caràcter

Al Montseny amb un grup de professors del Departament de Geografia de la Universitat, 1980. Fotografia de la família

regional. Caldria destacar, sens dubte, en aquest sentit, el llibre de Pau Vila sobre la Cerdanya, publicat l'any 1926. Aquestes obres representaren valuoses aportacions a l'estudi geogràfic de Catalunya, sens dubte, però no volien pas atènyer les exigències, la profunditat i l'extensió d'una tesi doctoral universitària. Es aquest el gran mèrit del Dr. Llobet, haver aconseguit, amb un esforç intel·lectual i personal ben remarcables, un excel·lent nivell en la recerca geogràfica. Insisteixo el que aquest treball —juntament amb l'estudi paral·lel que efectuà sobre les valls d'Andorra— representà d'esforç personal. Comptà sols amb l'ajuda i les orientacions d'uns pocs geògrafs i geòlegs, del prof. Lluís Solé i Sabarís, especialment; caldria afegir-hi Pierre Deffontaines, Noel Llopis i pocs d'altres. Repeteixo el que ja en diverses ocasions he assenyalat: el treball del Dr. Llobet representà la realització de la primera tesi doctoral a Catalunya —i afegeixo, a tot Espanya— de geografia regional.

Aquests dos estudis, el del Montseny i el d'Andorra, confirmen que les anàlisis geogràfiques ben fetes poden tenir una àmplia repercussió científica i social. En el primer sentit constituïren una guia que diversos geògrafs catalans, més joves, assajàrem de seguir, entre ells jo mateix amb la meua tesi doctoral sobre el Bages. En segon lloc, cal subratllar que l'obra del Montseny interessà vivament a un públic ampli, especialment de les comarques circumdants; mostra d'aquest fet és, que fa poc, el llibre fou de nou editat (vegeu, al final, nota bibliogràfica 1), igual com succeí, fa uns quants anys més, amb l'estudi sobre la plana de Vic que havia publicat Gonçal de Reparaz (nota 2).

Durant decennis l'estudi del Dr. Llobet sobre Andorra ha estat tingut com un treball fonamental per entendre aquell país, amb unes anàlisis geogràfiques —físiques i humanes— molt valuoses, encara més si tenim en compte la ràpida transformació soferta a partir dels anys 60. Així ho destaca, en un llibre molt recent, Maria Jesús Lluellas (nota 3).

Per altra banda, podríem preguntar-nos el que Salvador Llobet representà en les seves activitats universitàries. Ens sembla que ell venia ésser especialment la presència i l'anàlisi d'unes realitats

geogràfiques concretes —unes formes de relleu, unes condicions climàtiques, uns boscos, uns grups poblacionals, unes formes de poblament, unes activitats agràries— que són considerades científicament. Vull dir, en llur localització, distribució i disposició sobre la terra, en llur origen, evolució i significat. A més de la paraula, fotos, mapes i gràfics eren mostra i expressió del que hom volia dir.

La gran culminació, dins del procés docent, era posar l'estudiant en contacte directe amb aquestes realitats. Moltes vegades he parlat dels aspectes positius de les excursions efectuades pel Dr. Llobet, de l'interès i àdhuc entusiasme que despertava en l'estudiant i del grau i efectivitat de coneixements que aquest aconseguia. Mai massa metòdic, mai massa amic de teories i abstraccions el professor de qui parlem excel·lia en comentaris i observacions que aquest contacte directe motivava.

Jo mateix sóc testimoni del que acabo de dir, en uns anys ja llunyans, el 1946 i 1947, quan era encara estudiant universitari o tot just tenia acabada la Llicenciatura. Pels voltants de Barcelona, pel Vallès i el Montseny, per les terres pirinenques catalanes i aragoneses, en vaig ésser testimoni. Un temps després, el Dr. Llobet, fresca encara l'experiència de la seva tesi doctoral, era realment orientador —i engrescador; cal afegir i repetir aquesta il·lusió creativa que ell sabia transmetre— en nombrosos aspectes geogràfics, físics i humans. Aquestes breus línies de reconeixement volen ésser també d'un gran i profund agraïment, ara que no el tenim entre nosaltres.

A partir del 1967, com hem dit abans, el Dr. Llobet entrà a formar part del Departament de Geografia, de la Universitat de Barcelona, creat feia uns mesos, com a professor agregat; uns anys després, en fou nomenat catedràtic. Ell col·laborà decisivament en el desenvolupament del Departament de Geografia esmentat: en els seus ensenyaments, en les seves línies de recerca, en la creació i desenvolupament de la "Revista de Geografia" (iniciada l'any 1967), en la implantació de la primera especialitat de geografia en una universitat espanyola (1969) en la preparació de tesis de llicenciatura i de doctorat. Foren una dotzena d'anys, fins al moment de la seva jubilació

(1978), durant els quals el Dr. Llobet efectuà un treball continuat i regular, de docència i de recerca, a la Universitat de Barcelona.

A part de les seves tasques universitàries, cal assenyalar el treball d'investigació que efectuà durant els seus anys com a col·laborador científic o investigador a l'Institut de Geografia J.S. Elcano, ja esmentat. Entre les diverses publicacions d'aquesta època caldria destacar el remarcable estudi que el Dr. Llobet publicà sobre la geografia agrària del Maresme (nota 4).

Féu també estudis ven dignes d'assenyalar dins de la Comissió d'Urbanisme de la Diputació Provincial de Barcelona, al final del cinquè i durant el sisè decennis. Hi col·laborà amb diversos especialistes, principalment arquitectes (Baldrich, Perpinyà, Ribas Piera). Aquests treballs constituïen evidentment un clar precedent del que, més endavant, se'n digué Geografia "aplicada".

Encara que no representà una contribució directa a la recerca personal, convé assenyalar els seus

anys de president de la Societat Catalana de Geografia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, a continuació de la presidència del Dr. Solé Sabaris. Hi mantingué una línia d'interès i d'estímul cap als estudis geogràfics, especialment de Catalunya; sovint les exposicions eren realitzades per antics estudiants seus, alguns deixebles.

Durant els darrers quinquennis, les recerques preferents del Dr. Llobet foren al voltant de determinats temes de geomorfologia, especialment l'evolució de les valls fluvials i dels relleus d'origen periglacial. Alguns estudiants del Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona seguien engrescats, és clar, les seves petjades. El cas més clar de deixeble és sens dubte el professor Antonio Gómez, que feu la seva tesi de llicenciatura (1976) i el seu doctorat (1981) sota la direcció del Dr. Llobet.

Després de la jubilació, continuava col·laborant en alguna de les activitats del Departament de Geografia: en el volum XXI-XXII de la "Revista

Amb els Srs. Jonch, Vilà i Votzani, Gómez i Estrado, el dia del nomenament com a fill predilecte, 1989. Fotografia Espauella

Als volts de Santa Fe, 1937 (amb Josep M. Puchades, a la dreta). Fotografia de la família

de Geografia”, corresponent als anys 1977-78, té publicat un treball sobre les terrasses fluvials del riu Ter, juntament amb Antonio Gómez; en el volum XXIII, corresponent a 1989, apareix encara un altre estudi, aquesta vegada sobre els escrits de l'il·lustrat Francisco de Zamora, un tema que feia anys era del seu interès, tot col·laborant amb Jaume Font. Vull recordar que el Departament de Geografia li dedicà un llibre quan fou jubilat (vegeu nota bibliogràfica 5) i els volums XII-XIII de la “Revista de Geografia”, corresponents als anys 1978-79. En les dues publicacions, al·ludim i parlem dels seus treballs de recerca.

Durant aquests dotze darrers anys de la seva vida, després de la jubilació, el Dr. Llobet continuava interessant-se també per nosaltres els qui havíem estat estudiants amb ell i companys del Departament de Geografia, i per les nostres tasques. Jo haig d'agrair-li la seva presència i la seva companyia quan vaig ingressar a l'Acadèmia de Ciències i Arts, el febrer d'aquest mateix any. Quan vaig al·ludir a ell públicament, em vaig recordar de la seva frase que, per a ell, “la geografia no és una disciplina, sinó una passió”. Aquest viu

record que de les ensenyances i de la ferma personalitat de Salvador Llobet servem un bon nombre d'estudiants i deixebles deu ésser una forma de pervivència ben clara en els nostres ambients universitaris i de recerca.

NOTES BIBLIOGRÀFIQUES

- (1) SALVADOR LLOBET: *El medio y la vida en el Montseny. Estudio geográfico*. Barcelona, CSIC, Instituto J.S. Ekono-Estación Estudios Pirenaicos, 1947. La nova edició, en català, ha estat publicada a Granollers, pel Museu de Granollers i l'Agrupació Excursionista de Granollers, l'any 1990, amb traducció de C. Reñé i Costafreda.
- (2) GONÇAL DE REPARAZ (FILL): *La plana de Vic, Vic, EUMO*, 1982. Pròleg de J. Vilà Valentí. Capítol d'actualització de Santiago Roquer.
- (3) MARIA JESÚS LLUELLES: *La transformació econòmica d'Andorra*. Barcelona, L'AVENÇ, col. CIJO, 1991. Pròleg de J. Vilà Valentí.
- (4) SALVADOR LLOBET: “De geografia agrària de la comarca del Maresme (Barcelona)”, *Estudios geograficos*, Madrid, Instituto de Geografia J.S. Ekono, XVI (1955), 23-72 i 215-298.
- (5) *Aportacions en homenatge al geògraf Salvador Llobet*. Barcelona, Universitat de Barcelona, Departament de Geografia, 1979. Coordinació d'edició de Josep M. Panareda i Josep M. Rabella. Presentació i ofrena de J. Vilà Valentí.